

rejo niti enkrat vzdihniti prav krepkó, niti se pripogniti. Dobro, ker so moški takó galantni, da jim poberó, kar jim pade na tla. Zató so ženske takó slabih persí, zató jim ni móci več dojeti svojih otrók.

Ne jej pred in med gibanjem. To pravilo ne preziraj se nikdar! Med gibanjem prehaje telesna moč več ali menj na one ude, ki se ravno gibljejo. Za želodec ji ne ostaje toliko, da bi mogla prebavljati jedila. — Ravno takó dela kvaro, ako takoj po kosili opravljaš težavna dela.

Vsaki stvari je treba časa in poterpljenja. Prehiteti se ne dá nič. Abotno bi bilo, da bi puščali otroka takó dolgo opravljati kako težavno opravilo, dokler le giblje. Njega moč ne prenaša mnogo. Nima se misliti, da iz otroka vzraste na hip korenjak. Ravno, ako ga siliš preveč, ga le pokvariš.

Med delom ima počivati, ravno takó po deli. A tudi ne tirjaj od slabotnega ali bolehnega otroka toliko, kolikor od zdravega.

V prvih mesecih nadomeščuje otroku kričanje in jok gibanje. Njega ročici in nožici še niso zmožne, da nosijo težo trupla. Ali tudi, če bi jo, bi je ne mogle, kajti otrok je povit. Gotovo je tudi, da bi se otroci menj jokali, ako bi jih ne povijale matere. Pesniki sicer pojó, da je „solzna dolina“ vzrok njegovim solzam, a mi prozajisti terdimo, da so povoji. Gibati se mora vsaka živéca stvar. A ker povit otrok ne more premikati svojih vunanjih udov, mora napenjati svoje notranje. S tem popravi on sam naopako povijanja. Kakó bi zaostajali otroci v rasti, ako bi se ne jokali! Kdor zamaší jokajočemu otroku usta, ta je surovejši od zverine! —

(Dalje prih.)

France Malavašič.

Aleluja! naziva se pesem, ktero je v šestih kiticah zložil Malavašič „Devetnajstimu Malitravnu 1848“ z naslednjim začetkom in zveršetkom (Novic. l. 16):

Naródi v grohu so ležali,
Tamota jih je pokrivala,
Verig se mertvi niso bali,
Sej sužnost le jih je vezala,
In kaj če mertvim ta storiti,
Ker smert ne da jim nič čutiti?..

.. Svobode duh — varh čiste sreče —
Pihljá zdaj blagor med narode,
Prižgane so umnosti sveče,
In spravljena je smert osode;
In Aleluja iz serca poje,
Kar čuti v persih serce svoje!

Malavašičeva je morda tudi budnica „Slovencam“ v l. 18 brez podpisa (O Vila! pevcu svojo moč posodi, — Da krepka pesma v domovino vre itd.), kjer kaže se resnično slovilo:

„Kdor blagor domovini dati iše,
Se v zgodbo in naroda serce piše“.

V 19. listu priobčnje „Fr. Malavašič, zazdanji tajnik domorodniga slov. zbora: Oznanilo. Domorodni slovénski zbor v Ljubljani je ob-

ljubil, v korist ubožnejših gospodov učencov modroslovja in zdravilstva v Ljubljanskim gledišu nalaš v ta namen spisano igro napraviti in dan igre o svojim času na znanje dati. Ker pa godú našiga premilostljiviga cesarja Ferdinanda I. ta domorodni zbor ne ve vrednejši obhajati, kakor s to igro, dam v njegovim imenu na znanje, de se bo od mene v ta namen spisana igra z nadpisam „Nékadaj in Zdaj“ 30. tega méscá igrala. Upati je, de bodo častiti domorodci namen slovenskiga zbora, ubožnejšim imenovanih gospodov učencov namreč k obleki narodne akademiške straže pripomoči, blagovoljno podpérali, kakor je tudi upati, de bodo slavni gg. krajnski deželni stanovi Ljubljansko glediše v ta namen blagoserčno prepustili“.

V 30. listu v pesmi „Domorodci?“ razklada svobodno po ilirski Mirko Bogoviča v „Danici“ natisnjeni, kateri niso pravi domorodci (Mnogi prav': „sim domorodec!“ — Ali svitlo vse ni zlato; — Domorodnost ni igrača itd.), in v 50. l. tudi po ilirski omenjenega pesnika:

Serce moje.

Čuden gost je serce moje,	In zdaj spet, nej Bog pomaga!
Ravno kot priprosto dete,	Ne veš zakaj toži in plače,
Zdaj počenja šale svoje,	Pa se kmalo spet premaga,
Skače, poje, vence plete. —	De veselo poje in skače.

Slovenija je prinesla v I. tečaju svojem l. 1848 št. 1—4 povest iz l. 1650 od J. A. Babnika „Kervavi kamen“, poslovenil Fr. Malavašič, in „Novice“ istega leta so v prikladah prinašale poslovenjeno povést „Zlata Vas“, češ, „po nemškim naslovu bi jo mogli sicer „Zlatnarska Vas“ (Goldmacherdorf von Zschokke) imenovati; ker pa je Goldenthal pravo ime vasi, od ktere pričijoča pripovest govori, smo jo raji Zlata Vas imenovali, misleči, de je ta naslov vsimu bolj pristojin (Str. 40)“. Doversila se je naslednje leto, ter tudi posebej tiskala: 5) Zlata Vas. Podučna in kratkočasna povest. Poslovenjena od Fr. Malavašiča. Pridjana šestimu tečaju kmetijskih in rokodelskih novic. V Ljubljani. Natisnil J. Blaznik. 1850. 8° str. 109. —

L. 1848/9 je nagloma po šolah učiti se jela slovenščina, in kakor je za srednje šole Potočnikova, tako je za niže na svetlo prišla: 6) Slovenska Slovnica za perve slovenske šole v mestih in na deželi. Po nar. boljših dosadanjih slovnica zdélana od Fr. Malavašiča. V Ljubljani 1849. V založbi in naprodej pri Janezu Giontinitu, bukvarju. Natisnil Jož. Blaznik. 8° VIII. 176. — „Kar iz rodoljubniga serca tukaj Vam izročiti se prederzнем, je delo, ki ima svoj izvir, nekaj v lastnim prepričanju, de je potrebno kaj taciga pričeti, s čimur se naši ljubi slovenski mladosti pot k znanju materniga jezika vsaj pokaže, nekaj pa v prijaznim nagovarjanju nekterih verlih gospodov učencikov, ki so potrebo take poskušnje spoznali... To délce je izdelk kratkiga časa; kar

ima pičlivosti, nej se blagovoljno sili časa pripiše“, pravi spisavec sam v predgovoru. Zdelana brez slovniške terdnote in doslednosti — ima v pristavku „Pismostavje“ t. j. nekoliko izgledov narpotrebniših pisem, kar vsaj deloma zvikuje vrednost te slovnice. Sicer glej moj sestavek „Slovnice slovénskega jezika“ v gimnazijskem letniku Ljubljanskem 1861 str. 18.

Novi čas rodil je časnikov mnogo, in: 7) „**Pravi Slovenec**, listi za podučenje naroda“ imenoval se je časnik, kateri je o ponedeljkih izhajal l. 1849 v Ljubljani, in kateremu založnik bil je J. Giontini, natiskar J. Blaznik, vrednik pa Fr. Malavašič. — V njem se nahaja — se vé — dokaj spisov njegovih v vezani in nevezani besedi, na pr. „Ali Krajnc ali Slovenec. Česa nam je treba. Zoperstva slovenske narodne omike. Slovensko slovstvo (posamno in sploh). Narodno pesmenstvo. Kdo je krivi, kdo pravi Slovenec“ — preporka z gospodičino Slovenijo, v kateri je po l. tečaju poginil gospodič „Pravi Slovenec“. — Pesmice Malavašičeve so v Slovincu nekatere bolj izvirne, nekatere poslovenjene na pr. „Vsim pravim Slovincam za novo leto; Zima; Nevesta; Vojak čem biti; Sušec; Brez zamere; Matevž poj; Marjetice; Kresnica (Svobodno po ilirski od Gjorgjiča); Vsahnjeno drevo; Nesrečni; Domorodni glasi; Lahko noč; Svetimu Miklavžu; Kopitar in Prešerin“. — V razgled naj se ponatisnete dovtipni dve iz l. 18 in l. 50:

Brez zamérel

Slovinci verli hočete pisati
Si po slovensko svoje imena,
Ne zatajiti stariga plemena,
Od kteriga je vaša stara mati!

Pa ne zamérite mi, ljubi brati, —
Od kod je taka ptujčevanja čena,
Imen de ne pustí vam brez preména,
De med Francozi, Nemci čete stati?

Za **u** Francoz **ou** skoz nos požene,
Z **gg** za **k** se Nemeč lepotiči,
Od njega marsikak **t** si **h** posodi.

Ne pozabíte vrane oslepljene,
Ki ptuje perje jo med drug'mi ptiči
Uči, de ji napuh po glavi blodil

Kopitar in Prešerin.

Kopitar.

Kaj ti, pevec sloveči, princesč dobriga sabo?
Bo li konec mešáv kmalo Slovincam sijal?

Prešerin.

Kaj bi, bratec prinesel? — Vesel sim serčno de pridem;
Malo — in mogel bi se novih učiti mešáv!

Kopitar.

Ne razumem besed! Povej — preveč si prepaden!
Alj poezije preveč mar med Slovence gredó?

Prešerin.

Kaj še, bratec, pregnala me druga iz sveta je kuga:
Misliš sim, de si bil sám, pa je Kopitarjev več!

I s k r i c e.

Čas in življenje.

Ljudje nismo samo za-to na svetu, da bi drug poleg drugega živalim jednako se samo pasli in jedli. (Kruhoborci.) Ali ni naš pravi namen mimo drugih stvari prevzvišen. Je li človeku samo za-to odločeno na svetu živeti, da jé, pije, počiva, spi in se kratkočasi? Nikakor ne! Komur je skerb le za omenjeno in čas svojega življenja edino v povedan namen žrtvuje, podoben je v vsakem obziru neumnej živali. Človekovo življenje obstoji iz družbinskih dolžnostij. V dolžni knjigi našega družbinskega življenja vpisan je dolg dolžnosti in odgoje naše; vsak pošten dolžnik prizadeva se pa tudi svoje dolgove točno in sproti plačevati. Kdor živi samo, da vgaja svojim čutom in streže svoji poželjivosti, ta je nesrečen, on je zgrešil svoj namen za čas in večnost.

Po stvarniku odločen je človek edino le v to, da svoje duševne zmožnosti po božjem namenu izobražuje, resnice išče in trdi, lepe čednosti ljubi, le dobro hoče in si prizadeva izvrševati, kar je na vse strani za njegovo dušo in telo, čas in večnost najboljšega.

Bog je dal človeku na zemlji trenutek življenja združenega z minljivo radostjo in minljivem veseljem; to pa za-to, da človek ne pozabi svojega pravega cilja: priboriti si srečno večnost, ter se tukaj po moči osrečiti.

Živeti pravi se veliko dobrega sè svojim duhom v korist drugih storiti in izvesti, svoje nagone prevladati, si neminljivih zakladov prisvojevati (krščanske čednosti), ter v prostosti, dušnem miru in vestno dolžnosti svojega poklica izvrševati.

Dôba našega časnega življenja je predsoba v palači imenitnega kralja, v nji moramo se tako obnašati, kakor da bi bili uže pred kraljem samim.

Življenje človeško podobno je nepopisanej knjigi, katero prične pa vsakdo v svojej mladosti pisati, a dokonča jo pa ob zadnjem izdihu. Pazimo toraj, da vsak knjigo svojega življenja za čas in za večnost sebi in drugim koristno dovrši (napiše).

Naše časno življenje je ravno da revni vvod našemu pravemu in prevzvišenemu namenu.